

330

Ar 957 P
Kirjanduslik

Hind 10 marka.

Sf-14934

ENSV
Riiklik Raamatukogu

KIRJANDUSLIKKE UUDISEID

Nº 11

Mai/Juuni
**Ilmub 10—12 korda aastas
Tellimishind aastas 100 marka**
1927

Sisu: 1) ALB. KR.: Veel kord valgustamistööst! 2) HENRIK VISNAPUU: Parsilai. 3) A. LÜÜS: Laste ühiskondlik tervishoid. (A. Rammuli arvustus). 4) I. MANNINEN: Eesti kindad. Etnogr. monograafiad 2. (R. Kangro-Pooli arvustus). 5) G. VILBERG: Eesti taimestik. 6) BRUMMEL & CO.: «Peen mees» ja «Peen naine». («Postimehes» ilmunud arvustus). 7) 1. V. 1927. — 20. VI. 1927. ilmunud raamatud: a) A. PIIP: Rahvusvaheline õigus. (Retsensioon). b) AKADEEMILINE AJALOOSELTS: Eesti Biograafiline Leksikon — II vihk. (Väljavõte «Ajaloolisest Ajakirjast»). d) H. RIIKOJA: Kodumaa kalad. e) M. HÄRMS: Eesti linnustik. g) ANNA RAUDKÄTS: Valik põhjamaade rahvatantse. h) J. VILMS: Suguhaigused, nende arstimine ja nendest hoidumine. (Küsimised ja kostmised suguarsti kabinetis). i) V. PETERSEN: Eesti päevaliblikad. k) ALBERT BORKVELL: Matemaatilise analüüsi põhimõisted ja rakendused. l) Ajalooline Ajakiri nr. 2 — 1927. 8) Trükkis olevate ja ilmuvate raamatute nimestik.

Veel kord valgustamistööst!

Kirjanduse tutvustamine on olnud juba mõnda korda kõne all, ometi on see küsimus niivõrt aktuaalse loomuga, et seda tuleb ikka ja uuesti toonitada ja rõhutada. Arutelust ja mõtiskelust jõuti juba tähtsate edusammule, kui korraldati kirjanduslik nädal, mis andis kindlasti tagajärgi.

Ometi polnud see veel kaugeliki loorberite lõikus. Ei või puhkama jääda arvates, et inimesed tulevad, loevad ja ostavad. Kaugeltki mitte!

Nüüd, kus kirjandusnädal juba ammu seljaga, nüüd, mil meeldiva ettevõtte tagajärjedki juba viimseni teada, võiks toonitada mõnda asjaolu, mis võivad olla tegelikult tähtsad. Kirjandusnädalil rakendusid kirjandust taotsevad ettevõtted, kes olid asja algatajad ja ainelised toetajad; kirjanikkond ise nägi palju vaeva, — kuid ei saa salata, et kõik vili, mis külvati, oleks olnud häast, sest oli sõgedaid, kes ilutsesid oma umbrohu üle. Noortel puudus enesekriitika, — see on üks algajate pahedest, — kuid võib loota,

et elu õpetab ise, ja endasse süvenemine tuleb omal ajal. Siin võiks tarvitada vana ladina kõnekäändu vastupidiselt: *quod licet bovi, non licet Jovi*, sest kirjanik on rahva ja iga inimese kujutelmis ikka mingi suurus; kui üks jumal aga enda naeruvääristab, siis tõukab ta teisedki troonilt, — naeruväärseks muutub viimaks avalik arvamusel tõsine meistergi. Ja ongi juba ringkondi, kes lähenevad kirjanikule mingi erilise tendentsiga, labaselt ja familjäärsetl, mitte aga nagu eesvõitlejale või koguni rahvuslikule kangelasele, nagu seda näit. Soomes, kus pühitsefakse Snellmanni ja Runebergi mälestamispäevi ja pidustusi.

Siis kui eelmise „Kirjanduslikkude Uudiste“ numbris kõneldi tõlgete tarvidusest, ei mõeldud veel seega, et meie oma kirjanduslik produktioon seisaks madalal nivool. Otse selle vastu! Taheti just toonitada eesti ilukirjanduse praegust võrdlemisi hääd seisukorda, mille üks tähtsamaist

Prof. dr. A. Lüüs Laste ühiskondlik tervishoid.

põhjustest on elav kontakt älismaa kirjandusega. Meelsasti lehitsed möödunud aasta proosat, lüürikat ja draamat, kust leiad algupära, andekust ja töökust. Mainimisväärt on ajakiri „Looming“, kirjanduslikkude avaldiste mitmekesisuse ja sisukusega. Kahetseda tuleb ainult, et laiemates rahvahulkades ei tunta veel igalpool selle ajakirja olemasolu.

Kui eesti ilukirjandus on viimasel ajal elavust sünnitanud ja vastukaja leidnud isegi üleliiri-ajakirjades ja lehtedes, siis vaigitakse meil endil sageli need teosed ajalehtedes surnuks, — mitte sellepärast, et ei leidu kirjutajaid, vaid — „ruumi puudusel“. Sealjuures tõlgitakse aga kolmandajärgu kõmuromaane. Kõigile vöörale ja ebaolulisele leidub ruumi, impoorteeritakse ka siingi seda, mida meil tarvis pole, hüljatakse aga see, mis just meile, meie rahvale äärmiselt oluline ja tähtis. Ajakirjandusel, — olgu veel kord toonitatud, — peaks kindlasti ruumi leiduma iga kirjandusliku uudise puhul. Ärgu toodagu statistilisi andmeid, mitu korda selle või teise teose puhul on sõna võetud, — üks on kindel: meie ajaleht on ühe oma ülesandeist unustanud, ülesande, mis on iga juhu tähtsam, kui vereromaanide kirjastamine.

Ajalehtede endised „kunst-kirjandus-teadus“-lisalehed on saanud ühel „Kraifiks“, teisel „Sädemeteks“ või „Esmaspäevaks“. Ei või vastu vaielda, — „anna rahvale, mis rahva kohus“ (rahva ajaviite küsimus on ju ka selle kirjutise päevamureks!), ei või vastu vaielda ka lisalehe tüübile, kui ta sarnaselgi kujul tema peale pandud lootusi täidaks. Kuid päevpäevalt muutuvad ka needki „lisalehed“ ilmetumaks, pole neis teravat mõtet, sisu, elu ega hinge (välja arvatud vast Gori karikatuurid), vaimuvaesus vaatab välja iga joonisuse ja rea vahelt. Ilmekam on siiski neist „Esmaspäev“, kui see katsuks vältida liigset labasust ja kõmu. Küsimusse tuleb aga, kas need ajalehed meie ajaviite tarvidusi kasjastavad. Kuigi need seda teevad, siis, väljudes kohustest rahva vastu, ei tohiks mitte alati sisu dikteerijaks olla rahva maitse, vaid ajakirjandus ise. Ajakirjanduses tuleks otsida uut suunda, sest praegusel kujul leidub selles palju lagastavat ja turulist. Kui on jutt rahva kultuuri nõudeist ja tarvidusist, siis peaks suudetama eraldada olulist ebaolulisest ja mõeldama ka homse päeva pääle! Seepärast rohkem ruumi kodumaa ilukirjandusele, arvustusele ja elavale mõttele!

10. VI. 27.

Alb. Kr.

Henrik Visnapuu : P A R S I L A I

Henrik Visnapuult ilmus lihavõtte pühiks uus poem, pealkirja all „Parsilai“, — „Kurb ja naljakas lugemine vanast ja noorest Parsilaist, leelutaja Kaiest ja tema tütrest Maiest, ühest mustast äkäst ning neist kõigist kokku.“ See poem ilmus möödunud aastal „Loomingus“. Nüüd on autor teda täiendanud ja välja annud eriraamatuna. „Parsilai“ on oma vormilt kui ka sisult arhailine. Kirjutatud on ta Eesti rahvalaulu veeres ja ilustatud kunstnik Parise illustatsioonega. Ladus ja omapärane teos meie viimase aja luulekirjanduses

«Postimees» nr. 111, 26. IV. 1927. a.

220 lk. K. Ü. „Looduse“ väljaanne. Hind 300 mk. Huvi ja arusaamist laste ühiskondliku hoolekande kohta äratada — on selle sisurikka raamatu otstarve Raamatu esimeses osas (1—90 lk.) selgitab autor lastekaitse mitmesuguste vormide ajaloolist arenemist ja praegust seisukorda, kuna teises osas käsitletakse õige täielikult lastekaitset Eestis.

Alul leiame huvitavaid andmeid laste sündimiste ja rinnalaste surevuste kohta 26 riigis mõne ennesõjaaegse ja pärastõjaaegse aasta kohta, millistest on näha, et meil sündivus on üks väiksematest (1925. a. — 19,5 prots.), nagu Prantsusmaalgi; iga 100 elusalt sündinu kohta sureb meil aga alla 1 a. vanuselt 11,2, — kuna mitmes vanas kultuurriigis see surevus 8 ümber kõigub, näit. 1925. a. Inglismaal — 7,7; Daanis — 8,2. Järjekul on meil võimalik laste hoolekande alal veel küllalt tööd teha.

Autor annab ka praktilisi näpunäiteid nakkushaigustest ja võitlemise üle nendega (eraldamine, desinfitseerimine). Laste kasvukeha pikuse ja raskuse arenemise kohta on arvud ette toodud sündimisest kuni 16 a. vanuseni. Peatiüks „Väiksema lapse hooldamisest“ on käsitletud kasvatusmajad ehk rinnalaste kodud, nõuandekohad emadele, piimaköögid ja lastepiim, söimed ehk päevakodud ja, mis töötajatele emadele iseäranis tähtsad, imetamiskambriid. . .

Suurema, s. o. kooliealise lapse hoolekande all leiame lühidaid, kuid kasulikke andmeid koolitervishoiust, laste suveasundustest, vabaõhu- ehk metsakoolidest (mis meil veel puuduvad) ja laste töökaitsest. Autor rõhutab õigusega, et maal koolilõpilaste toitmist paremini organiseerida tuleks, et lapsed näit. sooja toitu võiks saada.

Ka anormaalsete (totrate, ulakate, kurikalduvustega, pimedate, kurtummade, vigaste) laste hoolekande leiab selgitust. Haigetest lastest rääkides juhib autor tähelepanu lastesanaatooriumidele, merisanaatooriumidele, ette tuues ka järgmise tähtsa näite: Dr. Kisch avas 1916. a. Berliini läheduses Hohenlychenis päikesega-ravimise-sanaatooriumi häid tagajärgi saavutades, — sellega näidates, et mitte üksinda Helveetsia kõrgetes mägedes päikesekiired ei kosuta, vaid ka madalikkudel ja igal pool, kus neid osatakse tarvitada.

Lastekaitse Eestis. Siin leiame andmeid lastekaitse arenemisest: 1925. a. töötas Eestis 40 kinnist lastekasvatuse-asutust, neist — linnades 18 ja maal 22, kus 2196 last leidsid ülevõtmist, kasvatust ja õpetust. Lahtisi laste hoolekande-asutusi töötas samal ajal 42 (linnades 32, maal 10); lasteaedu oli 59.

Raamatu lõpposa sisaldab praegu maksivaid tähtsamaid seadusi ja määrusi lastekaitse kohta.

Töö sisaldab palju huvitavat ja kasulikku lastekaitse alalt, mis iseäranis meil tähtis. Raamatut võib soovitada raamatukogudele ja kõigile, kel laste kasvatamine ja hoolekandega tegemist.

A. Rammul.

«Postimees», nr. 125, 10. V. 1927. a.

EESTI KINDAD

Etnograafilised monograafiad 2.

Kirjutanud E. R. M. direktor dr. I. Manninen. Litograafilised tahvlid H. Laakmani graafilisest kunsti-asutisest. Sinised mustritabeli klišeed E. Talviku töökojast. Kaane- ja tekstiilustused kunstnik N. Triigilt.

Meie teame, kui suure vaimustusega paari-kümne aasta eest asuti rahva aineline vanavara kogumisele. Dr. I. Hurt oli teinud suure töö sõnalise vanavara kogumisel Prof. K. Kroon võrdles Hurta tema matusel tammega, mis taevani kasvanud. Selle tammekõrguse kultuurtegelase mälestuse jäädvustamiseks otsustati asutada E. R. Muuseum Tartu, et sinna koguda ainelist vanavara, mis veel kättesaadav ja mis pildi annaks meie rahva elamisviisidest, rahva maitsest, rahva kollektiivsest kunstiloomingust ja ka naabrusest tulnud kultuur-mõjudest. Vaimustus saadab suuri asju korda, — paagi tõmmati kokku säärane arv vanavara esemeid, nagu on vaevalt teiste rahvaste juures. Rahva arvu silmas pidades on meie etnograafia-muuseum suurem kui kellelgi teisel rahval.

Et vanavara korjamisel ja muuseumi loomisel tõsine väärtus oleks, tuleb loomulikult kõigepealt esemeid koguda ja selle järele, hiljem, teaduslikult hinnata, uurida ning rahvale selgitatult kättesaadavaks teha.

Seni tuli meil peaaesjalikult esemeid korjata, — et uus aeg neid täiesti ei kaotaks. Nüüd on korjamise suur töö lõpule jõudmas, — nüüd algab saadud kogude teaduslik käsitlemine.

Sellel viimasel alal on tänuväärni energiat üles näidanud dr. I. Manninen, kes E. R. M. etnograafilised kogud korda seadis ja nende kogude üle kaks monograafiat kirjutas: varemalt „Eesti kanded“ ja nüüd „Eesti kindad“.

Nagu teame, on meie esivanemad oma kunstimaitset avaldanud eriti riiete ja kannude ornamentides. Erilist väärtust sellelt seisukohalt omavad just kindad. Dr. Manninen tähendab väga õieti, et Eesti rahvakunstist ei saa kirjutada mainimata kindaid, ja Eesti kirikindaid ei saa mainida ülistamata Eesti rahvakunsti.

Tekstist saame lühikese, kuid selge teaduslik-populaarse ülevaate küsimusist, mis meie minevikus on kinnastega seotud. Kuidas kindad on otstarbe teenistuses, kuidas neid on kantud lihtsalt ülikonna lisandusena, kui moeasja Edasi käsitletakse lühidalt kinnaste vahetõrka rahva kommete ja usu eluga. Me näeme, missugust osa kindad on täinud pulmakommetes isamehe, peigmehe ja pruudi juures. Isegi ebauk oli kinnastega seotud ja usuti, et vilkindad veimevaka peal hoiavad „kurja“ veimevaka juurest eemal.

Praegu on E. R. M. kindaid umbes 1250 numbrit, mis jagunevad mitmesse järku materjali ning valmistamisviisi järele. Kõige tüüpilisemad Eesti kindad on narmasteta ja vikliteta „lambamustade“ või „pottsiniste“ kirjadega valgel põhjal või vastuksa — valgete kirjadega sinisel või lambamustal põhjal. Roositud kinnaste piirkonnaks on olnud Pärnu- ja Viljandimaa. Tuleb järeldada, et roositud kindad on uuema aja sünnitus. Esialgu tundub, et on väga palju mustreid geneetilise sidemeta jksteisega. Aga uurimisel selgub siiski, et kirjadel on omavahel sugulussidemed olemas.

Mustrite algmotiveide hulgas näeme riste, tähne, tähti; me näeme ornamente lapilisi, söelapõhjalisi, kärbskirju, tärnikirju, männakirju jne. Etnograafiast huvitundjale pakub ornamentide arenemislugu palju huvitavat materjali. Raamat pakub selgitava kirjelduse kõigi ornamentide kohta.

Arendades kinda kirjade küsimust jõutakse raamatus otsusele, et Lõuna-Eesti kirjad on tehniliselt kõrgemal järjel kui Põhja-Eestis. Paremaid saavutusi on annud Halliste, Karksi ja Suure-Jaani.

Edasi puudutakse küsimust, kui palju on võõrad eeskujud meie vanavara mõjustanud. Mõjusid on olnud. Mõjudest kõnelevad ka nimed, nagu „rootsikiri“ ja „lätilapiline.“

„Eesti kindad“ on väike teos, kuid monograafiana küllalt asjalik ja ülevaatlik. Kes meie rahvakunstiga tahab tutvuda, sellele on see raamat heaks alguseks.

Raamatu eriliseks väärtuseks on rohkearvuline piltide kogu — tüübid kinnastest (värvides) ja hulk tabeleid. Raamat on tõenduseks, et meie trükikunst väga ilusat ja korralikku tööd võib teha. Kes oma rahva kinda mustreid tahab käsitöös kasutada, võib siit mustrite tabelitelt palju leida. Koos mustreid nähes õpime ka paremini tundma, et meie talupojaaja rahvas kaugelgi polnud maitsevaene, vaid oma oludes arendas ilu, mis mõnelgi eeskujuks võiks olla. Suurt ei ole meie rahvas kunstiile anda suutnud, aga väikest ja peenemaitselist palju.

R. Kangro-Pool.

«Päevaleht» nr. 114, 28 IV. 27.

Brummel & Co

„Peen mees“ ja „Peen naine“

Elufarkuse ja kombuse õpperaamatud.

„Looduse“ kirjastus, Tartus, 1927.

Kes ei tahaks meie päevil olla veellev daam või galantne kavaleer. Kuid paraku ei aita selleks ükski heast tahtmisest ega ka riietusest ja haredusest. Peab tundma seltskondlikke läbikäimise kombeid. Ja just see viimane ala jätab meie seltskondlikus elus veel väga palju soovida, — mitte ükski kuskil maa-piduõhtul, samuti ka haritlaste keskel. Oma esivanematelt oleme pärinud väga palju tagasihoidlikku argust, kohmetust ja puisust, mis on pika surveaja tulemus . . . Kuivõrt tähtsad on kombad, seda võivad selgitada meie välismaa diplomaadid. Üksainus kombeline väärtus välismaalaste seltskonnas . . . ja sa oled diskrediteerunud.

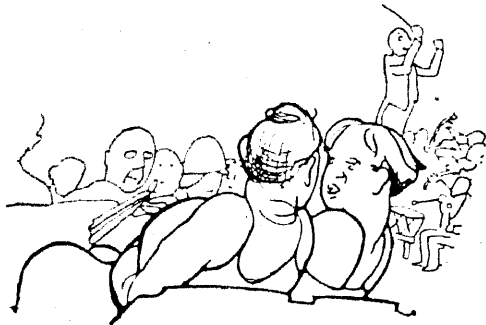
Seltskondlikkude läbikäimise-kommete käsitlemine on meil läinud juhuslikku teed.

Meil on ilmunud mitmed raamatukesed vastava sisuga, kuid needki lahendavad mõnikord tundmata küsimust tundmata vastusega. Elustub mälestus üks juhust, kus tahtis teada „Teie“ ja „Sina“ lähemat vahetõrka. Käte juhtus üks vanem raamat, pealkirja all „Kunst viisakas olla“, ilmunud trükitist paar-kolmkümmend aastat tagasi, — kus leiduski seletus: „Teie ütlen ma sellele, kellele ma sina ei ütlen“ . . . Olin sama tark kui enne lugemist.

Nüüd on ilmunud raamatuturule kaks huvitavat kombejuhise raamatut. Need on Brummelli &

Co „Peen mees“ ja „Peen naine“. Aine käsitusviis on siin sootu teine kui senistes kombe-õpetuse raamatuis. Autor on valanud oma juhatused följetonni vormi, mille tõttu nad osutuvad lõbusaks lugemis-materjaliks. Teksti saadavad karikatuurid. Peale selle on nendes töödes olemas veel üks uudsus juon ja nimelt: autor ei konstateeri üksi teatava kombe olemasolu kui fakti, vaid püüab seda tõsi-elu nähtustega põhjendada. Näiteks konsertidel jutlemise kohta toob autor järgmise tabava pildi:

„Orkestri mängides Wagneri avamängu kõneles proua innukalt naabriga.

Orkester paisus fortieni. Proua Pääsuke kõvendas oma häält samas tugevus-suhtes. Lõpuks hüüdis ta päris valjusti. Äkitselt kuuldus ainult tema hääl imestanud saalis, — fortes oli juhtunud paus“.

Samuti on autor võtnud käsitluse alla ka õige iniiimseid küsimusi, nagu suudlemist jne. Omalt poolt on ta annud kaheksa käsulauda, sest et veel „ükski inimene pole täitnud kümme käsku, mis kirjutati Moosese käsulaudadele.“

Oma aktuaalse sisu poolest on Brummeli raamatud väärtuslikud teosed oma alal. Soomes ilmusid nad esmakordselt möödunud aastal ja on tänini juba neli trükki läbi elanud.

Ka meie seltskonnas peaks nad leidma elavat vastuvõitu.

«Postimees» nr. 132, 17. V. 27.

Toimetusele: Kõne all oleva raamatu järgmine trükk jõuab müügile 25. juuniks s. a. I. trükk, mis ilmus I. IV. 27., müüdi läbi ühe kuuga.

Prof. A. Piip RAHVUSVAHELISE ÕIGUSE SÜSTEEM

K. o.-ii. „Looduse“ väljaanne.

ISESEISVUSE aastate kestel on meil ilmunud võrdlemisi rikkalik kogu kirjandust: luuletusi, poeeme, novelle, romaane, terve rida väärtuslikke populaar-teaduslikke raamatuid. Teravat puudust pole praegu tunda ka alg- ja keskkooli õppekirjanduses. Samuti on püütud ajanõuetele jõudmööda vastu tulla teaduslikkude õppe- ja käsi-raamatute kirjastamisega: eesti keeles on ilmunud juba kena valik kodumaa taimede, lindude, kalade jne. määrataid, kümme ülikooli-õpperaamatut (bakterioloogiast, maisakasvatusest, meteoro-

loogiast, botaanikast, taimegeograafiast, keemiast, isegi panga-asjandusest), ning lõpuks üksikuid monograafilisi töid, iseseisvaid uurimusi, eriti eestlaste kultuur-ajaloo vallast.

Kuid üks suur ja väga tähtis ala meie teaduslikus kirjanduses on seni täiesti puutumata jäänud, — see on õigusteadus.

Kaheksa aastat on möödunud Eesti ülikooli loomise päevist ja kaheksa pikka aastat on üliõpilased elanud igatsusest eestikeelse ja eesti oludele kohandatud õpperaamatu järele.

Seepärast võib prof. A. Piibu „Rahvusvahelise õiguse“ kui esimese sellelaadilise raamatu ilmumist meil tõesti suursündmuseks lugeda. Olgugi et see on vaid esimene ja seni veel üksik kivi tuleviku ehitusest, — siiski on prof. Piip teinud tänuväärt alguse. See raamat peaks väärima iga hariitud inimese, ka mitte-juristi, tõsist tähelepanu, edendades ja süvendades nii vajalikku juriidilist mõtlemisviisi ning ilmavaadet. Raamat on pealegi kirjutatud kerges, ladusas keeles ja niivõrt populaarselt, et käsitledava aine arusaamiseks pole tarvis eri-ettevalmistust. Prof. Piibu raamatut võib julgesti soovitada igale kodanikule, kes lahtise silmaga oma ümber tahab vaadata ja eluga kaasa sammuda. Ilmasõda on Euroopa rahvaste ja riikide ellu põhjalikke muudatusi toonud, — seepärast on tervitatav iga teos, mis pakub meile praegusaja Euroopa riikidest tõepärast pilti.

Kõne all olev teos jaguneb kolme raamatusse, peale selle — lisad.

Esimeses raamatus on antud selge ülevaade rahvusvahelise õiguse alustest. Lähemat käsitlemist leiavad rahvusv. õiguse allikad, süsteematika, ajalooline arenemine. Väärilist tähelepanu on pühendatud r. õiguse arenemisele Eestis, alates kõige vanemast ajast kuni meie-päevini.

Teine raamat käsitleb rahvusvahelise liiklemise õpetust. See on teose tseiniraalne ja ühtlasi ka väärtuslikum osa, kust lugeja võib ammutada rohkesti huvitavat materjali.

Autor annab siin algul lühikese kokkuvõtte riikide tekkimisest üldse ja peatub siis lähemalt riikide tekkimisel peale ilmasõda, eriti Eesti ja lähemate naaberriikide (Soome, Läti, Leedu, Poola) loomisel. Muu seas võetakse siin kõne alla ka väga tähtis poliitiline küsimus, — kas on Eesti kohustatud osa võtma end. Vene keiserrigi välisvõlgade tasumisest?

Riikide koondustele üle minnes peatub autor „Balti liidul“, mida nimetatakse ka „Balti liigaks“ või „Balti entente'iks“. Sellest omalaadilisest riikide koondusest oleme kuulnud nii mõndagi, kuid mida õieti nende nimetuste all mõista tuleb, kas on see liit ainult poliitiline või mingi kindel juriidiline mõiste, — see küsimus on vist paljudele seni selgusetu.

Edasi järgneb „Rahvaste liit“ (League of Nations), — tema juriidiline laad, ajalooline tagaplaan, kompetents, ülesanded ja organid. Kõneldes Rahvasteliidu senisest tegevusest peatub autor väga huvitavalt teemadel, nagu: Soome-Roosi konflikt 1920. a., mis lõppes Ahvenamaa saarte neutraliseerimisega, Poola-Leedu tüliküsimus Vilno pärast, Poola-Saksa konflikt 1920. a. Ülem-Sileesia jagamisel jne.

Kõneldes riigi elementidest — territooriumist ja rahvast, võtab autor üksikasjaliselt arutusele meie kodakondsuse seaduse (27. X. 1922.), riivates muuseas ka meile nii aktuaalseks saanud välja-

rändamise küsimust. Väljarändamine on meie seisukohalt riigile suureks hõobiks: ta võtab riigilt parema, elu- ja tahtejõulisema elemendi. Meie riik ei näe heameelega ei emigratsiooni ega immigratsiooni rassilistel, poliitilistel ja ökonoomilistel põhjustel.

Rahvusvahelise õiguse relevantsete faktide, resp. rahvusv. lepingute, konventsioonide, deklaratsioonide jne. vaatlemisel puudutatakse ka küsimust, mil ajal rahvusv. leping hakkab maksma, — kas lepingu allakirjutamisega või ratifitseerimisega. Meil on ses suhtes veel tänapäevani valitsemas teatud ebaselgus.

Järgnev osa, mis käsitleb rahvusvahelise liiklemise organeid, sisaldab huvitava peatüki riigivanema seisukohast välisesituslikult. Mis puutub meie riigivanema juriidilisse ilmesse, siis on selle üle palju vaieldud, kas tema on riigipea või peaminister. Tugedes meie põhiseaduse ja rahvusvahelise praksisele leiab autor, et meil riigivanem on igatahes riigipea, nagu seda on iga riigi täidesaatva võimu kõrgem esindaja, olgu kuningas või president, ning prof. Korssakovi ja teiste väide, et meil riigipead ei ole, on täiesti alusetu.

Peatükis „täidesaatvad organid“ valgustatakse meie praeguse diplomaatilist teenistust, tegevust, saatkondade koosseise ja konsulite kohustusi.

Raamatu IV osa — „Rahvusvaheliste tülide lahendamine“ — koosneb kolmest jaost, mis kõnelevad huvide koordineerimises rahulisel teel (näit. tülide lahendamine Rahvasteliidu režiimi all), huvide subordineerimisest sõjaga ja neutraliteedist nii maa- kui meresõjas.

Rääkides sõjalisest okupatsioonist seab autor üles huvitava probleemi, — kas oli meil Eestis *occupatio bellica* või lihtne sakslaste neutraalsele maale tungimine. Arvesse võttes kõiki asjaolusid leiab autor, et rida Saksa vägede poolt toimepandud akte nende viibimise ajal Eestis ei leia ühtki õigustust rahvusvahelises õiguses.

III raamat annab lugejale suurejoonelise ülevaate rahvusvahelisest valitsemisõigusest. See on ala, kus rahvusv. liiklemine kõige rohkem tulevikus areneb. Selle õiguse üksikud osad, mis hiljutil ainult rudimentilisi reegleid sisaldasid, arenevad määratu kiirusega positiivse materjali suhtes, nii et pea iga osa sellest on kujunemas eriliseks rahvusvaheliseks sihtõiguseks, nagu seda on juba rahvusvaheline transportõigus, finantsõigus, r. administratiivõigus, r. kriminaalõigus, r. eraõigus, r. mereõigus, r. protsessiõigus, r. tööõigus jne. III raamat pakubki üldpõhimõtteid ja tähtsamaid positiivseid reegleid rahvusvahelise valitsemise alal, eriti küsimustes, mis ligemalt Eestit riiki puudutavad. Nagu öeldud, on A. Piibu „Rahvusvaheline õigus“ ainuke täielikum ja põhjalikum töö oma alal eesti keeles.

Olgugi et see teos tehnilisest küljest mõndagi soovida jätab, kandes üldiselt kiire töö pitsert (lugemisel puutuvad silma mõned valed aastarvud, näit. lk. 221. — „Haagi rahvusv. eraõiguse kongresside järelusena kirjutati alla 1906 (?) leping tsiviilprotsessi kohta.“ Harilikke trükivigu leidub kogu raamatu ulatusel kaunis rohkesti, samuti on ladina keel kohati kannatada saanud, näit. lk. 24. — „*occupatio bellica*“, lk. 247. — „*exceptio litis pendente*“, lk. 220. — *de personarum jure in que*“ . . . jne. Korrektooris on läbi libisenud ka mõni sisuline väärtus, näit. lk. 259. — „meil maksab tahteautonoomia täien-

dusena ja presumptsioonina õige printsiip — lepingu täitmine tema sõlmimise (?) koha järele“ . . .), kuid see ei vähenda põrmugi raamatu üldist väärtust, silmas pidades raamatu avarat aluspinda ja aine käsitusviisi.

Lõpuks olgu veel nimetatud, et raamatu ligi 100-leheküljelises lisas on ruumi antud kõigile tähtsamatele rahvusvahelistele aktidele, millede poolest eriti rikas on meie aeg. Siia on koondatud ka tähtsamad konsulaar- ja kaubalepingud, mis meil aastate kestel sõlmitud välisriikidega.

Väljumisel on raamat meeldiv — suur kaust, ilus paber, selge trükk. Raamatu hindagi, arvesse võttes väikest trükki, ei või kuidagi kalliks pidada, eriti kui võrdluseks tuua Saksa raamatu hindu, — nii näiteks maksab Fr. Fleineri „*Institutionen des Deutschen Verwaltungsrechts*“ (mis meilgi abi-käsiraamatuna ülikoolis tarvitusel) tervelt 1550 marka, selle peale vaatamata, et see raamat 1922. aastal juba VII trükkis ilmus, rääkimata tarvitajate ringist, mis mitukümmend korda suurem kui meil Eestis.

A. E.-m.

Akadeemilise Ajaloo-Seltsi toimetusel Eesti Biograafiline Leksikon

(Vt. arvustused «*Kirj. Loodistes*» nr. 2 ja nr. 4).

20. VI. 1927. j o u d i s m ü ü g i l e II vihk.

I vihk ilmus 1926. a., III—IV ilmuvad 1928. a.

Kogu leksikon sisaldab umbes 640 kaheveerulist suur-
oktaav lehekülge.

I ja II vihu hind — à 400 marka.

Eesti Biograafilise Leksikoni kavatsus tekkis juba 1922. a., mil Akadeemiline Ajaloo-Selts, tunnustades säärase käsiraamatu tarvidust, tema väljaandmise oma töökvassse võttis. Veebruaris 1924 kujundati Biograafilise Leksikoni toimetuse, mis koostus 5 liikmest (prof. H. Koppel, prof. J. Köpp, kirjanik Fr. Tuglas, cand. P. Treiberg, mag. A. Saareste) prof. A. R. Cederbergi kui peatoimetajaga eesotsas.

Nii oleks lühidalt Eesti Biograafilise Leksikoni tekkimislöö väline käik. Milline oleks siis leksikoni iseloom ja ulatus?

Oma iseloomult on meie biograafiline leksikon, nagu teisedki samatüübilised välismaail, mõeldud teaduslik-ajaloolise käsiraamatuna, milles aset leiaksid kõigi nende isikute elulood ja (võimalikult) ka hinnangud, kes Eesti maa ja rahva ajaloo, tema poliitilises ja kultuurilises arenemiskäigus on etendanud enam-vähem silmapaistvat osa, alates neist aegadest, mil eestlased astuvad esimest korda ajalukku, s. o. XIII a.-s. algusest ja lõpetades olevikuga. Leksikon kannaks üldist laadi, s. o. iga isiku leksikoni kuuluvuse määrab ära selle isiku tähtsus terve Eesti arenemiskäigus, k o h a l i k u tähtsusega isikute elulood peavad niihästi leksikoni eesmärgi kui ka piiratud ulatuse tõttu välja jääma. Muidugi algab Eesti ajalugu selle sõna täies mõttes vast alles XIX a.-s., varemil ajal on see olnud pigemini maavaldajate ajalugu; ning needki vähesed momendid, mil Eesti rahvas, kui niisugune, tungib ka neil kaugemal ajal sündmustikus esile, pole seni leidnud erapooletut teaduslikku valgustust. Puudub ju

meil teaduslik Eesti ajalugu, mis käsitleks *sine ira et studio* Eesti maa ja rahva 700-aastast ajaloolist minevikku ja igale isikule ning sündmuslele kätte juhataks tema koha selles suures mosaiikpildis. Kui aga leksikon tahab olla Eesti Biograafiline leksikon, siis tuleb iga isiku kuuluvust või mittekuuluvust leksikoni otsustada ka Eesti ajaloo seisukohast. Mis puutub eriti vanemaise aegadesse, siis on toimetus arvamisel, et nende aegade ajaloolised tegelased, kui nad ka mitte vahendita Eesti rahvast polnud võrsunud ja oma tegevuses seda rahvast kui tegurit ja tema huviseid kas üldse mitte või õige vähesel määral arvestavad, siiski juba sellepärast Eesti Biograafilisse Leksikoni kuuluvad, et nad esiteks teotesid maa-alal, mille rahvastik koostus eestlasist, ja et teiseks nende isikute tegevusel, mis küll eeskätt piirdus valitsevate kihtide elu- ja teotsemis-aladega, siiski kaudselt ei puudunud oma tähendus ja mõju „maarahva“ suhtes: olenes ju valitsevate seisuste saatusest teatava määranil ka maa päriselanikkude käekäik.

Kuid alates XIX aastasajast, mil Eesti rahva iseteadvus pead tõstab ja Eesti kultuurist ja ajaloo juba sõna tõsisel mõttes võib kõnelda, tuleb arvestada Eesti soost tegelasi, kelle arv iga aastakümne suureneb ja viimati lähemas minevikus saab domineeruvaks; rohkeneb ka alade arv, millel need isikud mõjutavad ajaloolist arengut. Seda momenti silmas pidades ja teda leksikonis väärtuselt väljendama on leksikoni toimetuse suuremaid ülesandeid.

Kuid iga isik ja ta tegevus on igakülgselt mõistetav ainult vastaval ajaloolisel tagaseinal. See moment omandab eriti tähtsuse Eesti ajaloos, kus see tagasein seni, nagu juba mainitud, pole leidnud erapooletut teaduslikku käsitlust. Sellepärast on suuremate biograafiliste artiklite suhtes toimetuse poolt üles seatud nõue, et nad isiku eluloo-kirjelduse kõrval ja sellega vahendita ühenduses annaksid ka tihendatud kujutuse ajajärgust, mil antud isik elas ja teotes, eriti aga neist olukorrist, mis mõjutasid antud isiku tegevuse teatud kitsamal alal.

Küsimus, mis aluses lahkarvamisi tekitas, puutus praegu elava isikute biograafiate leksikoni mahutamist. Esitati kaunis kaaluvaid väiteid, mis selle küsimuse jaatava otsustamise vastu kõnelevad. Lõpuks jõuti ühisele otsusele, et biograafilisse leksikoni ka kõik praegu elavad Eesti tegelased peavad kuuluma, kelle tõis ja tegevuses kajastub Eesti arenemine poliitika, teaduse, kirjanduse, kunsti, tööstuse, kaubanduse jne. aladel. Raskusist selle otsuse teostamisel loodetakse üle saada valju objektiivsuse säilitamise teel; elusate tegelaste hinnangud oleksid muidugi võimalikult tagasihoidlikud.

Need on põhimõtted, mida püütakse jälgida Eesti Biograafilise Leksikoni toimetamisel. Võib loota, et see ettevõtte väärtust tunnistamist leiab, kui teos, mis loob tulevasele Eesti ajaloo teaduslikule üldkäsitusele teatavad eeldused ja aluse, mis pakub palju väärtuslikku, oma suuremas osas seni eesti keeles mitte ilmunud materjali, teateid ja ülevaateid kodumaa ajaloo alalt, mis süvendab ja ergutab meie ajaloo uurimistööd.

See on algatus, mille kordaminek oleks suur samm edasi Eesti iseteadlikkus kultuuris.

R. Kleis.

„Ajalooline Ajakiri“ nr. 3, 1924. a.

Prof. H. Riikoja

Kodumaa kalad

Abiraamat kalade tundmaõppimiseks.

136 lk., 106 joon. Hind 400 mk.

Autori eessõnad: Et vähikuil või muukeelse kirjanduse põhjal kaladega tutvunuil võimalus oleks kergemini esitatud töös orienteeruda, lisan siin tarvitatud vastava komisjoni poolt fikseeritud eesti keelsele kalanimetusele rahvasuust kogutud eesti keelseid ja tavalisemaid saksa- ja venekeelseid nimetusi juurde. Kahllemata on rahvasuust tarvitusel veel rida muid, siin esitamata nimetusi. Ladinakeelsete — teaduslike — kalanimedega arusaadavaks tegemiseks ja seega nende meelepidamise hõlbustamiseks pidasin oistarbekohaseks esitada vastavate ladinakeelsete sõnade seletusi.

Nagu eelöeldust selgub, on meie teadmised kodumaa kalastiku kohta alles õige puudulikud. Neid täiendada ainult väheste ülikooli õppejõudude abil on ka pikema aja vältel võimatu. Laiem loodusteadlaste ja teiste asjast huvitatute — eeskätt mõiten siin meie elukutselisi kalureid ja kalamehi-sportlasi — osavõtt on siin tingimata vajalik. Et viimastele võimaldada kodumaa kalade tundmaõppimisel kaasa töötada, ilmutangi käesoleva raamatu.

M. HÄRMS

Tartu Ülikooli zooloogia-muuseumi konservaatior.

EESTI LINNUSTIK

Süstemaatiline ülevaade ja elu-olu kirjeldus.

Kodumaa lindude määramise tabelid.

218 lk., 82 joon. Hind 500 marka.

Kahllemata on kodumaa looduse silmapaistvamat elustajat linnupere kaunid liikmed. Kas õitsvas viljapuu-aias, sünges okasmeis, haljendaval aasal või säraval karmil lumeväljal, — igal pool äratav loodusesõbra huvi ning tähelepanu seal teotsevate lindude tegevus. Tahimata jälgib huvitundja nende omapäraseid eluavaldusi, kuuleb suure mõnuga nende kõlavat laulu või katsub mitmekesiste häälte järele nende koosseisu kindlaks määrata. Kevadel näeb ta suuri linnuparvi põhja, sügisel lõuna poole lendamas; tahimata küsib ta: kes on need rändajad ning kuhu nad ruttavad?

Kuigi mõnd kodukoha ümbruses elutsevat silmapaistvamat lindu tuntakse, on teadmised kodumaa kogu linnustikust üpris puudulikud, sest vähe on neid, kes oma kodumaa looduses oleksid püüdnud koduneda; suuremale osale on see tähtsam looduse lehekülg seitsme pitseri alla varjatud raamat; nad ei oska seda lugeda, nimelt sel lihtsal põhjusel, et puudub teejuht, kes neid sellega tutvustaks ja näpunäiteid annaks, kuidas sellele loodusealale läheneda.

Kodumaa taimestikuga tutvumist võimaldab G. Vilbergi „Eesti taimestik“. Selle raamatu vajadusest annab tunnistust lai levimus, mille osaliseks ta saanud. Eeldades, et ka kodumaa loomastiku kohta raamat, kust asjast huvitatud ringkonnad teadmisi saaksid ammutada, soovivat on, kavatseb k.-ü. „Loodus“, kelle suured teened

loodusteaduslike teadmiste levitamise alal üldtunnustatud on, esineda seeria väljaannetega, mis käsitleksid kodumaa loomastikku. Selle seeria ühe köitena ilmubki käesolev „Eesti linnustik.“

„Eesti linnustiku“ ülesanne on meie kirjanduses sel alal valitsevat lünka täita, nimelt abiks olla looduseharrastajale lindude eluoludega tutvumisel ning võimaldada eesolevat lindu tabelite abil kindlaks määrata; ühtlasi annab ta juhatusi ornitoloogiliste uurimiste süvendamiseks.

Raamat koosneb kahest osast: üld- ning eriosast. Üldosa tutvustab lindude välimise küljega — morfoloogiaga ning eluoludega ja sisaldab praktilisi juhatusi. Arvestades raamatu puht-praktilist ülesannet tuleb mainida, et siin ainult säärased nähtused aset on leidnud, mis meie silmaga või kõrvaga tajutavad on; sel põhjusel ei leidu andmeid sisemisest organist ega nende funktsioonidest. Eriosa on mahutatud kodumaa lindude määramistabelid, nende süstemaatiline ülevaade ning iga linnuvormi lühike ökoloogia.

Eestikeelsed linnunimed on peamiselt kooskõlas ajakirja „Looduse“ 1922. a. 3.—4. nr-is ilmunud „Eesti lindude nimestikuga“.

Käesolevasse linnustikku on mahutatud jooksva numbril all kõik linnud, kes meil — olgugi juhuslikult — on leitud; ilma numbriga sisalduvad raamatus säärased, keda meil küll pole nähtud, kelle kohta aga andmed olemas, mis tõendavad nende levimist meie piiride läheduses. — — — — —

SISU. Üldosa: Katted. Kulgemine ehk liikumine. Toit ja selle hankimine. Hääl. Mäng. Abielu. Lõimetisehoole. Eluiga. Ränne. Regionaalne levimine. Ornitoloogilised vaatlused. Nomenklatuur. Linnukeha terminoloogia. Mõned tehnilised näpunäited. Juhatus määramistabelite käsitlemiseks.

Eriosa: Seltside määramistabel. Eesti- ja ladinakeelsete oskussõnade juhataja. Eesti-, ladina-, saksa- ja venekeelsete nimetuste juhataja. Jooniste juhataja. Oändused.

Anna Raudkats Valik põhjamaade rahvatantse.

Hind 350 marka.

SISU: I. Soome rahvatantsud: Tippa. Vanatüdruku tants (Raatikoon). Põhja-part (Kaak-kuri). Melkutus. Sae kadrill (Sahan katrilli). Ilus käli (Kaunis käly). Nooda vedamine (Nuotan repiäinen). Rääsälä Sappu (Rääsälän Sappu). Koivisto polska (Koiviston polska). Sappo. Niidutants (Niittotantu). Pirupoja polka (Pirunpojan polkka). Niidirull (Rihmarulla). Uhtua kadrill (Uhtuan katrilli).

II. Rootsi rahvatantsud: Plakstants (Klappdans). Varsoviene. Schottisch. Gotlandi kadrill (Gotlandskadrillj). Fryksdali polska (Frik-dals polska). Daltants (Daldans). Kanga kudu-mine (Väva vadmal). Armukadeduse tants (Ving-kersdans). Härjatants (Oxdansen).

III. Taani rahvatantsud: Ruudu äss (Ruder Es). Kingsepa tants (Skomagerstykket). Onupoeg Mihkel (Feder Mikkell). Tutiga kana (Den toppede Hone). Norra mägestikmarss (Norsk Fjaeldmarch). Mehike kimbatuses (Bifte Mand i

Knibe). Neljatuuriline (Firetur). Poolkätlemine (Den halve Kaede). Pirrevalss (Pirrevals). Neljatuuriline rist (Korsfirtur). Kolmetuuriline (Tretur). Kūharsepa tants (Hattemageren). Merimehe valss (Matrosvals). Berliini kontra (Berliner Kontra). Kuuetuuriline (Sextur). Prantsuse ingliska (Fransk Reel). Kontravõit (Kontrase jre). Kristen Gad'i neljatuuriline (Kraen Gaad'es Firetur). — — — — —

Käesolevasse kogusse on mahutatud 41 ilusamat ning iseloomulikumat soome-, rootsi- ja taani rahvatantsu. Suurem osa neist on võrdlemisi kerged ning sobivad võtta tarvitusele võimlemistundidel, seltskondlikkudel koosviibimistel jne. Raamatu ostarve on luua vaheldust ja miimikesidust rahvatantsude õpetuses ning anda väikest ülevaadet Põhjamaa rahvaste tantsudest, mis ka etnograafilisest küljest tohiks pakkuda teatud huvi.

Raamat on trükitud suures formaadis, ilusal valgel paberil, hulga jooniste, piltide ja nootidega.

Dr. med. J. Vilms

SUGUHAIGUSED, nende arstimine ja nendest hoidumine.

Küsimised ja kostmised suguarsti kabinetis.

Hind 80 marka.

SISU. 1. Suguhaiguste iseärasused hingeelu seisukohast. 2. Mis haigus mul on? Siüfilis. Tripper. Pehme haav (pehme šanker). Mitte-iseloomulikud juhud ja suguosade lihthai-gused. 3. Hirm ja suguhaigused. 4. Ekstarvamised. Haiguste nakkamine. Haigused. Arstimine, tervekssaamine jne. 5. Suguhaiguste saamise allikad. 6. Arstimine. 7. Mehe- ja naisterahva iseärasused suguhaiguste puhul. 8. Valearstimine ja arstide kelmus. 9. Arsti kogemus. 10. Suguhaigused ja tervis. Naitumine. 11. Suguhaigused ja töutervis (lapsed). 12. Mis edendab suguhaiguste käiku? 13. Suguhaigete suguelu. 14. Kuidas hoida end suguhaiguste eest? 15. Suguhaigused ja sport. 16. Suguhaiguste põhjuste kaotamisest. 17. Inimese langemisest ja tõusmisest. — — — — —

Käesolev raamat tahab vastust anda suguhaigusis- se otsekohe puutuvaile küsimusile, jäädes võimalikult lähedale tegelikule elule. Selles mõttes on autor valinud küsimuste ja kostmiste vormi, nagu see tegelikult arstil oma kabinetis ikka ja uuesti läbi teha tuleb. Püüdes võimalikult rahvalik ja arusaadav olla, tahab autor jääda seejuures puht-teaduslikule pinnale.

Käesoleva raamatu vorm on tingitud asjaolust, et siamaani Eesti kirjanduses olevad raamatud suguhaiguste küsimust lahendavad liiga raskesti mõistetavalt, liiga raskest keeles ja vormis, kuna vastuseid paljudele küsimusile raske saada. Lugeja leiab raamatu üksikutes peatükkides pea kõik teda huvitavad vastused.

Suguhaiguste ja töutervise vahekord on Eesti kirjanduses lähemalt veel käsitlemata, mispoolest käesolev teos ka huvi pakub.

Mag. V. Petersen

Eesti päevaliblikad

Kirjeldused ühes määramistabelitega

96 lk., 23 joon. Hind 300 mk.

Autori eessõnast: Käesolevad Eesti päevaliblikate määramistabelid on kokku seatud vastu tulles mulle esitatud sellekohasele sooviavaldusele ning on täienduseks minu 1924. aastal ilmunud tööle „Lepidopteren — Fauna von Estland“. Nad võimaldavad ka algajale meie päevaliblikate iseseisvat määramist, siiski toetudes teaduslikule alusele. Tabelitesse on mahutatud peale senijani Eestis leitud liikide ka need, kellede esinemine meil võimalik.

Albert Borkvell

Matemaatilise analüüsi

põhimõisted ja rakendused

Õpperaamat kesk- ja kutsekoolidele

216 lk. 94 joonist.

HIND { brošeeritult 440 marka.
          { ilukõites 550 marka.

Käesolev raamat on määratud koolidele ja iseõppijatele. Sisuliselt on materjal nõnda korraldatud, et teda võib järkjärguliste lisandustega — ilma et midagi vahele tuleks jätta — tarvitada keskkooli humanitaarharus (§§ 1—12), keskk. reaalarharus ja tehnikagümnaasiumides (§§ 1—31), sõjakooli spetsiaalklassides (§§ 1—39), merekadetide klassis, merekoolis ja käsiraamatuna Tallinna tehnikumis (§§ 1—47). Raamat on varustatud näidete ja ülesannetega ning teoreetiliste paladega niisuguses ulatuses, et ta vastab mitmetiübiliste koolide õppekavadele. Teoreetilisi palasid on väljendatud, kus vähegi võimalik, praktiliste näidete kaudu, — mõnes kohas on autor meelega kõrvale kalduvad puht-teoreetilistest tõestusviisidest, mis peaks märksa kergendama niihästi õpetaja kui ka õpilase tööd ning kokku hoidma nende aega. — Peale selle on raamat varustatud ülesannete vastustega ja matemaatilise analüüsi rakendustes tarvisminevate valemite- ja mõnede teiste tabelitega.

SISU: I PEATÜKK. Funktsionaalne olenevus (§ 1—§ 6). II PEATÜKK. Funktsioonide differentsimine (§ 7—§ 12). III PEATÜKK. Funktsioonide integrimine (§ 13—§ 20). IV PEATÜKK. Korruutis- ja murdfunktsioonid (§ 21—§ 23). V PEATÜKK. Transsendentsed funktsioonid (§ 24—§ 31). VI PEATÜKK. Joonete kõverus (§ 32—§ 33). VII PEATÜKK. Tuletiste mõte mehaanikas (§ 34—§ 35). VIII PEATÜKK. Read ja nende rakendused (§ 36—§ 39). IX PEATÜKK. Funktsioonide osaline ja täieline muutumine (§ 40—§ 41). X PEATÜKK. Differentsiaalvõrrandid (§ 42—§ 47). — Ülesannete vastused. Valemite tabel. Loomulikude logaritmide ja juurte tabel 1—100. Nurga-funktsioonide loomulikude väärtuste ja kaarepikkuste tabel 1⁰ kuni 90⁰. Sin ja tan loomulikude väärtuste ja kaarepikkuste tabel 1'—10.

AJALOOLINE AJAKIRI

Akadeemilise Ajaloo-Seltsi väljaanne

Nr. 2 — 1927.

SISU: A. R. Cederberg. Mõningaid jooni Tartu-Pärnu ülikooli ajaloo-st. II. — A. Pridik. Kes olid ilma-ajaloo vanimad merisõitjad? II — O. Freymuth. Lõpuaruanne kaevamiste kohta Tartu Doomevaremete pikihoones. — H. Offenson. Akad. Ajaloo-Seltsi tegevus a. 1926./1927. — Varia.

Ajalooline ajakiri jätkab käesoleval aastal oma ilmumist suurendatud kujul — endise 10 trpkn. asemel 15 trükipoognat aastast. Ajalooline ajakiri seab enda ülesandeks tõlgendada meie ajaloolisi harrastusi, äratada huvi ajaloo, eeskätt meie rahva ajaloo vastu.

Tellimishind aastast 240 marka. Üksik number 70 marka.

Nr. 3 ilmub oktoobrikuus 1927.

Eelmissist aastakäikest on piiratud arvul saadaval:

1922. a. üksikud numbrid à Mk. 30. —
1923 aastakäik — Mk. 160. —
1924, 1925, 1926. aastakäigud — Mk. 200. —

Talitus: K. O./Ü. „Loodus“ — Tartus. Tellimisi võtavad vastu kõik E. V. posti-asutised.

Praegu trükis:

- 1) M. Wittlich: Valitud peatükid tehnoloogiast. Üliõpilastele ja tehnilistele koolidele.
- 2) V. J. Sõtsjanko: Puuvilja- ja marjaveini valmistamise õpetus. Praktiline käsiraamat väiketööstusele ja koduseks otstarbeks.
- 3) O. Daniel: Metsakasvatuse II osa.
- 4) N. Köstner: Teo-orjuse langemine ja maaproletariaadi tekkimine Liivimaal (Jooni Liivimaa majandus-ajaloo XIX sajandil).
- 5) Ibsen: Rahvavaenlane (G. Luiga tõlkes).
- 6) Ed. Tennmann: Usuõp. käsiraamat. VI õp.
- 7) H. Riikoja-J. V. Veski: Üldzooloogilisi oskussõnu.
- 8) F. V. Mikkelsaar: Algekooli matemaatika. IV õp.

Ilmumisel:

- 1) F. Karlson - J. V. Veski: Õiguskeele (koh-tukeele) sõnastik.
- 2) J. Mänd mets: Rädisel ra'al.
- 3) Gontšarov: Oblomov (Tammisaare tõlkes).
- 4) Dostojevsky: Kuritegu ja karistus (Tammisaare tõlkes).
- 5) B. Shaw: Südamehastuse maja.
- 6) A. Ahas: Mälestussambad I (50 sammast, mis püstitatud vabadussõjas langenute mälestamiseks).
- 7) H. Kruus: Eesti ajalugu kõige uuemal ajal.

Vastutav toimetaja: Hans Männik.

Väljaandja: K.-Ü. „Loodus“, Tartus, Vana tän. 1.

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.